

סקירה כלכלית איחוד האמירויות הערביות

אוגוסט 2022

תוכן עניינים

1.....	תוכן עניינים
2.....	נתונים מאקרו כלכליים
3.....	רקע : מבנה שלטוני ואסטרטגיה כלכלית
5.....	נתוני סחר כלליים
7.....	נתוני סחר ישראל - איחוד האמירויות
10.....	הסכם הסחר של ישראל מול איחוד האמירויות
12.....	השקעות זרות
14.....	מדיניות סחר והסכמים של איחוד האמירויות
18.....	תובנות נספח

נתונים מאקרו כלכליים ¹

שטח: 83,600 קמ"ר (115 מתוך 257)
 ישראל 22,072 קמ"ר (152 מתוך 257) ²
 אוכלוסייה: 9,856,612 (יולי 2021)
 עיר בירה: אבו דאבי
 משטר: מונרכיה פדרלית
 נשיא מכהן: השייחי ח'ליפה בן ז'איד אַאל נַהְיָאן
 שפה רשמית: ערבית
 מטבע ³: דירהם (AED), 1 דירהם ~ 0.91 ₪
 NIS 3.35 = AED 3.67 = USD 1

גאוגרפיה: איחוד האמירויות הערביות שוכנת במזרח התיכון, גובלת מצפון לעומאן ומדרום מערב לערב הסעודית, המפרץ הפרסי מהווה את כל גישתה הימית של המדינה.

Israel	United Arab Emirates	
482	410	תמ"ג נומינלי 2021 current prices Billions of U.S. dollars, GDP 2021
45,750	73,575	תמ"ג לנפש במונחי PPP 2021 Purchasing power parity; international dollars per capita 2021
8.2%	2.3%	שיעור הצמיחה הכלכלית 2021 growth real GDP
-2.2%	-6.1%	שיעור הצמיחה הכלכלית 2020 growth real GDP
3.8%	3.4%	שיעור הצמיחה הכלכלית 2019 growth real GDP
1.5%	0.2%	שיעור האינפלציה 2021 Inflation rate, average consumer prices
35	16	קלות עשיית עסקים 2020 דירוג בין 1-190 כאשר דירוג נמוך מבטא תוצאה טובה
76.7	75.0	מדד התחרותיות 2019 ציון מ-0-100 100 מבטא את הציון הטוב ביותר
AA-	AA	דירוג אשראי P 2021&S

¹ CIA The World Factbook, The World Bank

² הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה (כולל מזרח ירושלים ורמת הגולן)
³ מעודכן לספטמבר 2020, Bloomberg

רקע: מבנה שלטוני ואסטרטגיה כלכלית

מבנה שלטוני

איחוד האמירויות היא פדרציה של 7 מונרכיות חוקתיות אשר בכל אחת מהן שליט (שייח') המעביר את השלטון בירושה. המנהיג של כל אמירות מכריע בשאלות פנימיות של מדיניות בתחומי כלכלה, חברה ודת, ואילו מדיניות החוץ וההגנה של האמירויות היא משותפת.

בראש האיחוד פועלת "המועצה העליונה" המורכבת משליטי 7 האמירויות. המועצה בוחרת את הנשיא (המשמש גם כראש הצבא) וראש הממשלה של האיחוד (באופן מסורתי, הנשיא הוא שייח' אבו דאבי ואילו ראש הממשלה הוא שייח' דובאי) המנהל את מועצת השרים. במועצה ניתן למצוא בין היתר, שר לענייני אושר, שר לענייני בינה מלאכותית, שר לענייני פיתוח אנושי ושר לענייני סובלנות.

תחת המועצה העליונה מכהנת "אסיפה לאומית" (National Council Federal), בה 40 נציגים ממדינות האיחוד, המשמשת כרשות מחוקקת. מחצית מהנבחרים ממונים ע"י השליטים ומחציתם נבחרים בבחירות המתקיימות בכל ארבע שנים בהן מצביעים בעלי זכות הבחירה באיחוד. בבחירות האחרונות (2019) נבחרו לאסיפה הלאומית גברים ונשים במספר שווה. לאיחוד בית משפט עליון וכן בית משפט מקומי בכל אמירות. תקציב האיחוד מבוסס על תקציב המועבר מכל אחת מהאמירויות.

מיקום גיאוגרפי אסטרטגי

באמירויות מעל 10 נמלים ימיים ו-12 נמלי תעופה ודובאי מיצבה את עצמה כצומת מסחר מרכזי שני רק להונג קונג וסינגפור. שדה התעופה של דובאי הוא ה-5 בעולם בכמות הנוסעים וה-6 בעולם בכמות הסחורה שעוברת דרכו.

הנמל הימי Jebel Ali בדובאי הוא נמל המכולות ה-9 בגודלו מבחינת נפח תעבורה שנתי (מעליו רק הנמלים של סין, סינגפור וקוריאה) וכולל רציף פריקת מכולות ממוכן לגמרי. דובאי אומנם מושכת אליה את מירב הפעילות הכלכלית, אך השלטונות עושים מאמצים רבים לפתח את שאר האמירויות ולהרחיב את האקוסיסטם ככל האפשר ע"י תכניות לאומיות, פיזור מרכזי הסחר ושדרוג התשתיות.

אזורי סחר חופשי

באיחוד האמירויות קיימים 45 אזורי סחר חופשי⁴, בעלי התמחויות בסקטורים שונים. המגוון נע מפארקים תעשייתיים, נמלי ים ותעופה ועד לאזורים בעלי התמחות פיננסית, מדיה, בריאות,

⁴ [45 Free Zones in UAE \(All Emirates\) \(edarabia.com\)](http://edarabia.com)

יהלומים, קלינטק ועוד. אזורים אלה מציעים תנאים משפטיים ומסחריים מקלים ואטרקטיביים לקידום פעילות כלכלית עבור גופים בינ"ל המעוניינים לפעול באיחוד ובאזור המפרץ.⁵ להלן חלק מאזורי הסחר המרכזיים המרכזיים :

Abu Dhabi Airport Free Zone (ADAFZ), Dubai Airport Free Zone (DAFZ), Jebel Ali Free Zone Authority (JAFZA), Sharjah Airport International Free Zone, Khalifa and Industrial Zone Abu Dhabi (KIZAD), Masdar City, Dubai International Financial Center (DIFC), Abu Dhabi Global Market (ADGM), Dubai Healthcare City, Dubai Sciences Park, Dubai Media City, Twofour54, Dubai Gold and Diamond Park, Ajman Free Zone, Fujairah Free Zone, Ras Al Khaimah Free Trade Zone

חזון ואסטרטגיה

החזון של מנהיגי איחוד האמירויות בא לידי ביטוי בלמעלה מ-50 תכניות אסטרטגיות במגוון תחומים מרכזיים (ארגיה, סייבר, חינוך, בטחון תזונתי, בריאות, חלל, תחבורה חכמה ועוד). Vision 2021, שהושקה בשנת 2010 ולאחרונה הוכרז על עמידה במרבית יעדיה, היוותה אחת מתכניות הדגל של האמירויות שמטרתה הייתה להצמיד את איחוד האמירויות לשורה הראשונה של המדינות המובילות בעולם, הן מבחינה כלכלית והן סוציאלית.⁶ תכנית הדגל הבאה שהוכרזה היא, "Strategy for the Future" במסגרתה נדרש כל משרד ממשלתי לקדם בתחומו תכניות לחיזוק התשתיות העתידיות ולמנות מעיין "נציב הדורות הבאים" שתפקידו לוודא שבכל תכנית או החלטה של המשרד יש התייחסות להשפעות עתידיות.⁷

מאז גילוי הנפט בפדרציה במחצית המאה ה-20, ולאחר שנים של התבססות על כלכלת נפט, עוברת המדינה בשנים האחרונות שינויים נרחבים בחזון הכלכלי, בהרכב הכלכלה, בחלוקת התפקידים בין המגזר הפרטי והממשלה וכן בשוק העבודה המקומי. עד היום השיגה המדינה את מעמדה הכלכלי משילוב של עושר עצום במשאבים טבעיים (בייחוד ביחס לגודל האוכלוסייה) עם מיצוב כאטרקטיבית לקיום מסחר בינ"ל מגוון בשטחה. שילוב זה פיתח את המגזר הפיננסי המקומי והתבטא בתנופת בנייה מרשימה לצד מנגנונים כלכליים, מסחריים ומערכים לוגיסטיים מתקדמים מהמובילים בעולם.

הצעד הבא שמובילה ההנהגה המקומית הוא הפיכתה של הכלכלה לדיגיטלית, מגוונת וברת קיימא תוך השקעות עתק ותוכניות ארוכות טווח בחדשנות בתחומים טכנולוגיים בעלי ערך מוסף גבוה כגון אנרגיות מתחדשות, אגריטק, טכנולוגיות מידע ותקשורת ובריאות דיגיטלית. דגש נרחב ניתן לחיזוק כח העבודה, הן על ידי פיתוח ההון האנושי של התושבים ורתימתם לתחומי פעילות חדשים

⁵ [Starting a business in a free zone - The Official Portal of the UAE Government](https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/federal-governments-strategies-and-plans/vision-2021)

⁶ <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/federal-governments-strategies-and-plans/vision-2021>

⁷ <https://u.ae/en/about-the-uae/strategies-initiatives-and-awards/federal-governments-strategies-and-plans/uae-strategy-for-the-future>

והן על ידי משיכה של "טאלנטים" בתחומים טכנולוגיים. בהקשר לכך ניתן לציין את השקה של "התכנית הלאומית למפתחים" (National Program for Coders) עם יעד להקמת 1,000 חברות חדשות בתחום הדיגיטל ומשיכת 100,000 מפתחים תוך מתן "ויזת זהב"⁸.

מעבר לשבוע עבודה מערבי

הצורך להתקרב לשווקים הגלובאליים לצד הרצון להוות מוקד משיכה לחברות מערביות, עודד את הנהגת איחוד האמירויות להורות על מעבר של המגזר הציבורי הפדרלי לשבוע עבודה מערבי של 4.5 ימים (שני-חמישי ובנוסף חצי יום בשישי), החל מינואר 2022.⁹ ההחלטה חייבה רק את המגזר הציבורי הפדרלי, אבל כפי שהיה צפוי, הן הממשלים המקומיים של האמירויות והן חלק גדול מהסקטור הפרטי, אימצו את ההחלטה.

נתוני סחר כלליים¹⁰

נתוני סחר			
שנה	סכום יצוא לעולם במיליארדי דולרים	סכום יבוא מהעולם במיליארדי דולרים	מאזן מסחרי
2021	425.2	347.5	77.7
2020	335.3	247	88.3
2019	389.4	228.5	160.9

שותפות הסחר הגדולות לשנת 2021

יצוא

מאזן מסחרי במיליארדי דולרים	אחוז מסך היצוא של המדינה	יצוא במיליארדי דולרים	ערב הסעודית
19.2	6.3%	26.6	הודו
3.1	5.6%	24	איראן
13.8	3.3%	14.2	סין
-41.1	2.5%	10.7	ארה"ב
-9.2	1.8%	7.7	

⁸ [National Program for Coders](#)

⁹ <https://www.wam.ae/en/details/1395303000412>

¹⁰ Un Comtrade

שותפות היצוא המרכזיות ב- 2021 היו ערב הסעודית (26.6 מיליארד דולר), הודו (24 מיליארד דולר), איראן (14.2 מיליארד דולר), סין (10.7 מיליארד דולר) וארה"ב (7.7 מיליארד דולר).
מוצרי היצוא העיקריים הם: דלקים, דלקים מינרליים, פנינים ואבנים יקרות, מכונות וציוד חשמלי.

יבוא

מאזן מסחרי במיליארדי דולרים	אחוז מסך היבוא של המדינה	יבוא במיליארדי דולרים	
-41.1	15%	51.8	סין
3.1	6%	20.9	הודו
-9.2	4.9%	16.9	ארה"ב
-8.4	3.1%	10.9	יפן
-5.7	2.8%	9.6	טורקיה

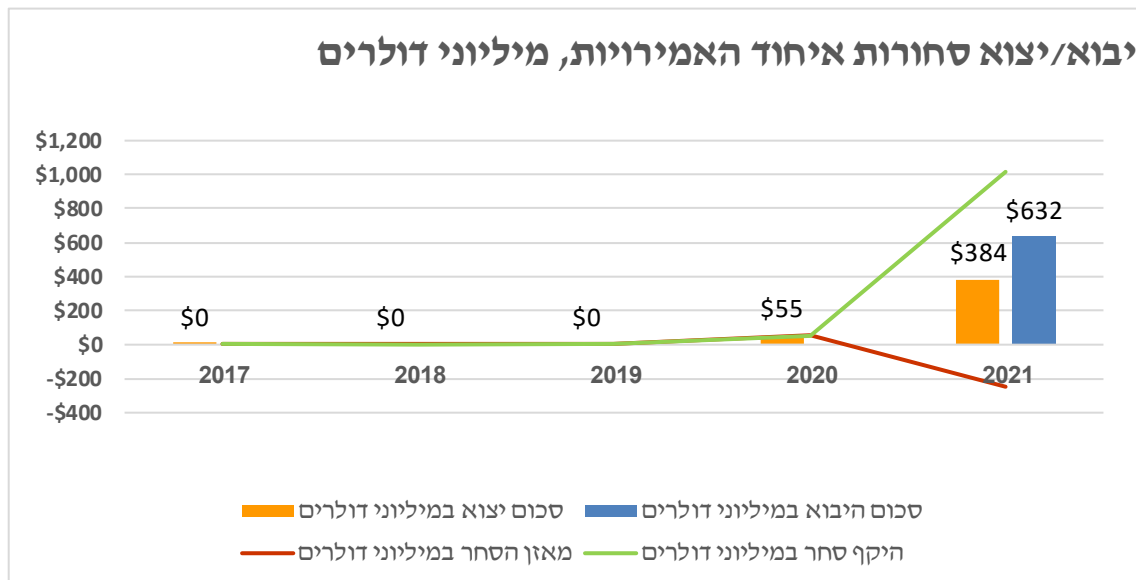
יבוא

שותפות היבוא המרכזיות ב- 2021 היו סין (51.8 מיליארד דולר), הודו (20.9 מיליארד דולר), ארה"ב (16.9 מיליארד דולר), יפן (10.9 מיליארד דולר) וטורקיה (9.6 מיליארד דולר).
מוצרי היבוא העיקריים הם: פנינים ואבנים קירות, זהב, מתכות ומכונות וציוד חשמלי ומכני.

נתוני סחר ישראל - איחוד האמירויות

שנה	סכום יצוא במיליוני דולרים	אחוז היצוא מתוך סך היצוא הישראלי	סכום היבוא במיליוני דולרים	אחוז היבוא מתוך סך היבוא הישראלי	מאזן הסחר במיליוני דולרים	היקף סחר במיליוני דולרים
2020	\$55	0.11%	\$0	0.00%	\$55	\$55
2021	\$384	0.64%	\$632	0.69%	-\$248	\$1,016

על פי הלמ"ס היקף הסחר בסחורות בשנת 2021 בין ישראל לאיחוד האמירויות עמד על כמיליארד דולר, אשר התחלקו לכ-384 מיליון דולר יצוא, כאשר רובו מתייחס ליהלומים, אך גם מיכון ומכשור חשמלי, אלקטרוניקה, כלי תחבורה ושמנים.

וכ-632 מיליון דולר יבוא, מרביתם יהלומים אך גם היקיפים נכבדים של מיכון ומכשור חשמלי ואלקטרוני, תכשיטים, מינרלים ודלקים ושמנים

חשוב לציין כי רק לאחר החתימה על הסכמי אברהם, התאפשרה המדידה הרשמית של הקפי הסחר, ואכן ניתן לראות קפיצה משמעותית בהיקף הסחר ב-2021.

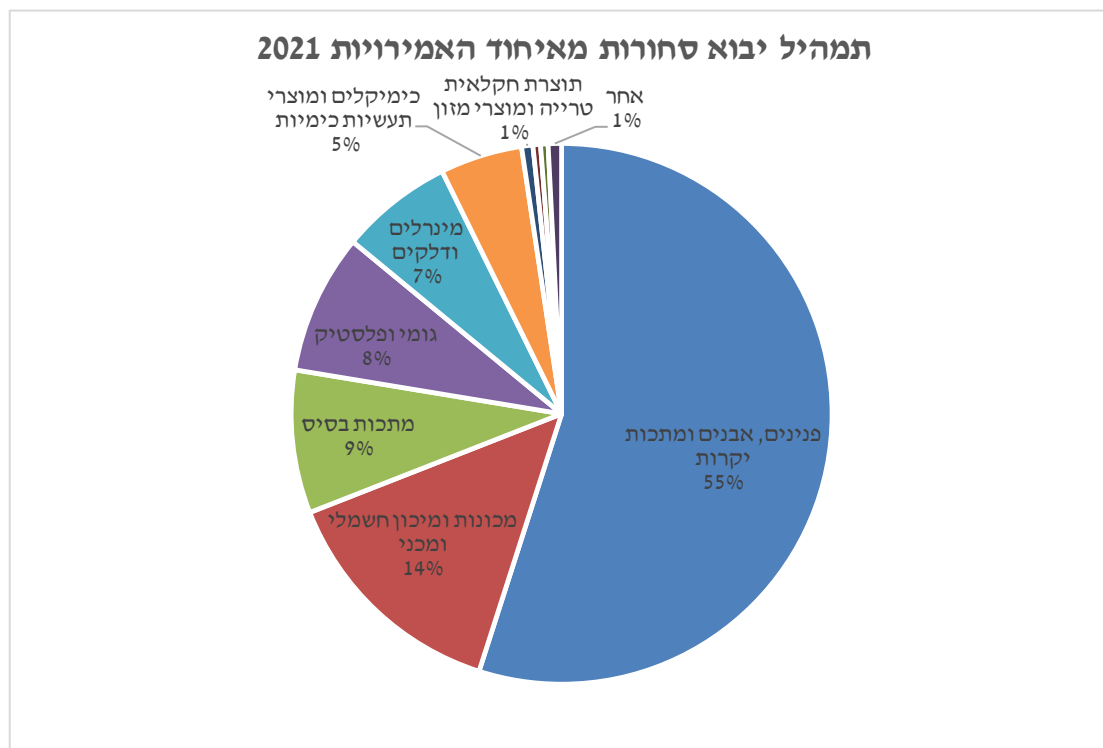
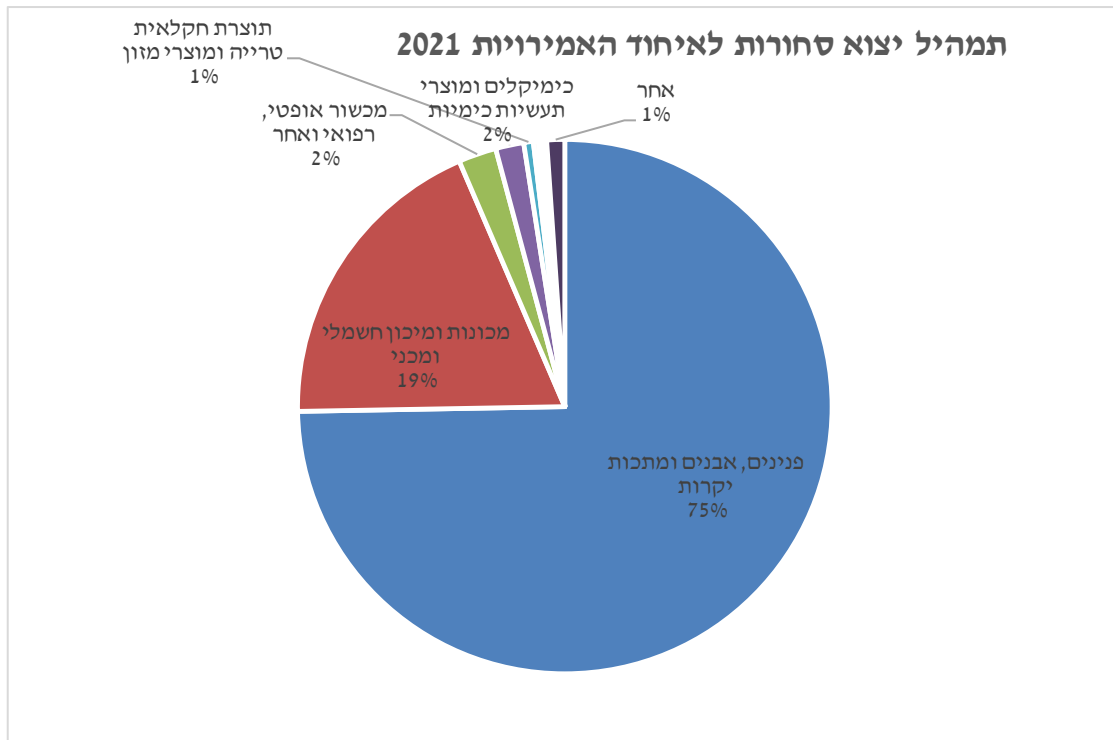

סקטורים עיקריים - תמהיל יבוא ויצוא סחורות

על פי הלמ"ס היקף הסחר בסחורות בשנת 2021 בין ישראל לאיחוד האמירויות עמד על כמיליארד דולר, אשר התחלקו לכ-384 מיליון דולר יצוא, כאשר רובו מתייחס ליהלומים, אך גם מיכון ומכשור חשמלי, אלקטרוניקה, כלי תחבורה ושמנים.

וכ-632 מיליון דולר יבוא, מרביתם יהלומים אך גם היקיפים נכבדים של מיכון ומכשור חשמלי ואלקטרוני, תכשיטים, מינרלים ודלקים ושמנים

חשוב לציין כי רק לאחר החתימה על הסכמי אברהם, התאפשרה המדידה הרשמית של הקפי הסחר, ואכן ניתן לראות קפיצה משמעותית בהיקף הסחר ב-2021.

הסכם הסחר של ישראל מול איחוד האמירויות

מאז כינון הסכמי אברהם בחודש ספטמבר 2020, פועל משרד הכלכלה והתעשייה להרחבת יחסי המסחר בין ישראל לאיחוד האמירויות, מתוך הבנת החשיבות של המסחר כמנוע צמיחה לקידום היחסים הכלכליים, לרבות מו"פ והשקעות הדדיות.

במסגרת זו, נחתם ב-31 במאי בדובאי, הסכם היסטורי לכינון אזור סחר חופשי בין ישראל ואיחוד האמירויות הערביות. ההסכם, שהינו ראשון מסוגו בין מדינה ערבית לבין מדינת ישראל, נחתם על ידי שרת הכלכלה והתעשייה, אלופה (במיל). אורנה ברביבאי ושר הכלכלה האמירתי, עבדאללה בין סוק אל מארי ובהשתתפות שגרירי המדינות, אמיר חייק ומחמד אל ח'אגיה.

דיוני המו"מ נמשכו חודשים בלבד וכללו ארבעה סבבי מו"מ ועבודה מאומצת אשר נעשתה על ידי צוותי המו"מ משני הצדדים, על מנת להשלים את הדיונים מהר ככל הניתן. בראש צוות המשא ומתן הבינמשרדי מהצד הישראלי עמד אוהד כהן, ראש מינהל סחר חוץ במשרד הכלכלה והתעשייה. צוות המו"מ כלל נציגים ממשרד הכלכלה והתעשייה, משרד החוץ, משרד החקלאות, מינהל המכס ברשות המיסים שבמשרד האוצר ומשרד המשפטים.

עם כניסתו לתוקף של ההסכם בחודשים הקרובים, בתום הליך האשרור והעדכון בספר המכס, למעלה מ-96% מהפריטים בספרי המכס של הצדדים יקבלו הטבת מכס; למעלה מ-72% ירדו בפטור מידי לאפס; והיתר ירדו באופן הדרגתי או יזכו להפחתות חלקיות או מכסות פטורות ממכס.

הצפי הוא שההסכם לכינון אזור הסחר החופשי בין ישראל ואיחוד האמירויות הערביות, המכונה גם CEPA (Comprehensive Economic Partnership Agreement) יגדיל את היקף הסחר השנתי בין המדינות לכ-3 מיליארד דולר בחמש השנים הבאות.

סחר וייצוא ממלאים תפקיד מרכזי בתוצר של ישראל, כאשר היצוא מהווה 30% מהתמ"ג של ישראל. הסכם הסחר יתרום לחיזוק היחסים הבינלאומיים מול האמירויות ויהווה מנוע צמיחה חשוב לתמ"ג הישראלי. נוסף על כך, מכיוון שאיחוד האמירויות מהווה מרכז סחר אזורי מרכזי, הסכם הסחר יתרום לגיוון מקורות הייבוא ולהגברת התחרות בישראל, ובכך עתיד להביא גם להורדת יוקר המחיה.

הסכם הסחר צפוי לתרום גם לחיזוק השקעות בתשתיות ומיזמי תיירות בשני הצדדים. מאז נרמול היחסים עם ישראל ביקרו באמירויות מעל 250,000 ישראלים, מתוכם אלפי ביקורים עסקיים, כאשר הצפי למספר המבקרים הולך וגדל עם השקתן של טיסות יומיות נוספות בין המדינות, אותן

מפעילות מלבד החברות הישראליות 4 חברות תעופה מקומיות ובהן Emirates, אשר חנכה את קו דובאי – תל אביב רק לאחרונה.

יתרונות מרכזיים של הסחר החופשי עם איחוד האמירויות הערביות

- יצוא – מעל ל-96% מפרטי המכס הנסחרים בין המדינות ומיוצאים לאיחוד האמירויות, יקבלו הטבות מכס. 82% מפרטי המכס ירד הפטור מידית לאפס (6458 שורות מכס) ועוד 14% ירד באופן הדרגתי ל-0 תוך 3 שנים (283 שורות מכס) או 5 שנים (824 שורות מכס). 2% נוספים מהפריטים (152 שורות מכס) בספר המכס יקבלו הטבה בשיעור המכס. בין היתר ירדו המכסים על כימיקלים, דשנים, מוצרי קוסמטיקה, מוצרי פלסטיק, מוצרי קרמיקה, תכשיטים ויהלומים, מכוונות ורכיבים אלקטרוניים וציוד רפואי וכן ירקות ופירות, מיצים, זרעים, מוצרי בשר ודגים ועוד).
- יבוא – מעל ל-96% משורות המכס (8602) של ישראל קבלו הטבת מכס. 72% ירד בפטור מדי לאפס (6453 שורות מכס) ועוד כ-21% ירד באופן הדרגתי תוך 3 (514 שורות מכס) או 5 שנים (1345 שורות מכס) לאפס. הנחות בשערי מכס ומכסות ניתנו לעוד 3% מהפריטים (290 שורות מכס). בין המוצרים אשר קבלו הטבות משמעותיות ביבוא מאיחוד האמירויות לישראל ניתן למצוא: תרופות, מוצרי פלסטיק וגומי, קרמיקה, מכוונות ורכיבים אלקטרוניים, כבלים מוליכים, תכשיטים וכלי רכב וכן בשר ומוצריו.
- קידום הסחר בשירותים בין המדינות על ידי הבטחת ודאות רגולטורית בתחומים כגון סחר אלקטרוני, שירותים מקצועיים ועסקיים, שירותי הפצה (סיטונאות וקמעונאות), מחשוב ועוד.
- הגנה על זכויות הקניין הרוחני, פטנטים וזכויות יוצרים – הצדדים הגיעו להסכמות חיוניות לצמיחה בסקטורים שונים כדוגמת חקלאות והייטק בהיבטים של פטנטים וזכויות יוצרים. כמו כן, הצדדים הסכימו להגביר את שיתוף הפעולה בתחום, לרבות באכיפת זכויות.
- רכש ממשלתי – הצדדים העניקו באופן הדדי לספקים וחברות גישה לשוק הרכש הממשלתי ופתחו את האפשרות להשתתף במכרזי רכש ממשלתי אשר מפרסמים משרדי ממשלה בשתי המדינות. במכרזים מסוימים ספקים משתי המדינות יוכלו להשתתף במכרזי רכש ממשלתי בתנאים שווים לאלו המוענקים לספקים מקומיים.
- עסקים קטנים ובינוניים – תחום חדש הנכלל בהסכמי אזור סחר חופשי מודרניים. הצדדים סיכמו לקדם שיתוף פעולה הכולל זיהוי של דרכים לסייע לעסקים קטנים ובינוניים וניצול הזדמנויות מסחריות המוענקות על ידי הסכם.
- במסגרת ההסכם תוקם ועדה משותפת דרכה יתקיים שיח רציף בין הצדדים בנושאים כלכליים ותספק פלטפורמה לדיון בחסמי סחר ובקשות מהתעשייה.

רקע

לפי דוח משרד הכלכלה של איחוד האמירויות לשנת 2021, ניכר כי העידן שלאחר הנפט (Post oil era) עומד במרכז תכניות העבודה של איחוד האמירויות. לשם כך, מושקעים משאבים רבים בגיוון הבסיס הכלכלי של המדינה ומקורות ההכנסה שלה. קיים מיקוד רב בחדשנות, מחקר ויצירתיות לטובת בניית סביבה חברתית וכלכלית ברת קיימא.

ב-2021 היקף ההשקעות הזרות הנכנסות (FDI Inflow) לאיחוד האמירויות עמד על כ-20.7 מיליארד דולר, גידול של 4% משנת 2020¹². נתון זה מדרג את איחוד האמירויות במקום ה-19 הגלובאלי ומהווה כ-40.2% מהיקפי ההשקעות לעולם הערבי

החל מיוני 2021, לאחר תיקון שבוצע לחוק ההשקעות הזרות על ידי משרד הכלכלה האמירתי, משקיעים זרים יורשו להחזיק בבעלות מלאה על עסקיהם באיחוד האמירויות, הן בחברות הממוקמות באזורי סחר חופשי והן בחברות יבשתיות (Onshore). ההערכה היא שהתיקון לחוק, ימשוך חברות זרות נוספות בתחומי טכנולוגיה וייצור מתקדם¹³

במה הושקע הכסף?

מבנה ההשקעות לשנת 2020 במיליוני דולרים

חלק יחסי	היקף השקעה	סקטור
18.2%	12,731	נדליין
15.7%	11,020	תעשיות אנרגיה (מכרות נפט וגז)
12.1%	8,439	ייצור תעשייתי
11.6%	8,102	מנהל ציבורי, ביטחון לאומי והגנה
9.2%	6,424	הובלה ואחסון
7.3%	5,094	ניהול חשמל, גז, פסולת ומים
6.9%	4,808	תעשיות רכב
4.0%	2,772	בינוי
3.6%	2,684	אחר
2.8%	1,940	מערכות תקשורת
2.0%	1,376	אירוח (כולל מסעדות)
1.9%	1,299	חינוך

¹¹ [THE ANNUAL ECONOMIC REPORT 2021: UAE MINISTRY OF ECONOMY](https://www.moe.gov.ae/en/annual-economic-report-2021)

¹² [World Investment Report](https://www.wti.org/)

¹³ <https://u.ae/en/information-and-services/business/full-foreign-ownership-of-commercial-companies>

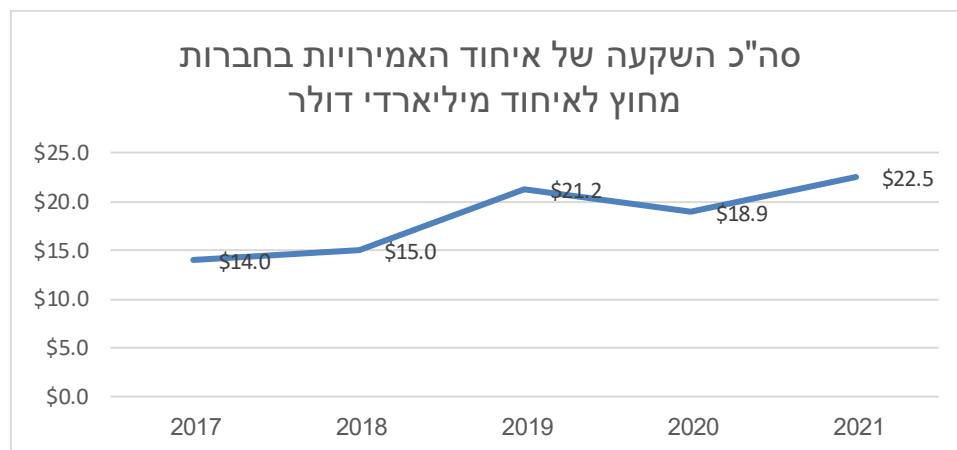

1.5%	1,037	בריאות הציבור
1.3%	936	אמנויות ותרבות
1.3%	921	השקעות פיננסיות וביטוחים
0.6%	434	חקלאות
100.0%	70,018	סה"כ

מקור: משרד הכלכלה, איחוד האמירויות הערביות

ניכר כי תעשיית הנדליין האנרגיה תופסות נפח משמעותי מהשקעות איחוד האמירויות עם היקפי השקעות של כ-12.7 מיליארד דולר - 11 מיליארד דולר בהתאמה בשנת 2020. ענפים נוספים בהם ניתן לזהות היקפי השקעה משמעותיים הינם ייצור תעשייתי, הובלה, אחסון ותעשיות הרכב. באשר להיקפים הגבוהים בתחומי ההובלה והאחסון, ניתן להניח כי הדבר נובע ממקומה האסטרטגי של המדינה בקו התפר שבין המזרח הרחוק לאירופה. בנוסף, ברחבי המדינה נמלים ימיים ושדות תעופה בעלי טכנולוגיות ושירותים מהמתקדמים בעולם המאפשרים הובלה יעילה, בטוחה ומהירה.

השקעות אמירתיות מחוץ לאיחוד האמירויות הערביות

ניכר כי איחוד האמירויות הינה שחקנית עולה בכל הקשור להשקעות בזירה הבינלאומית. בשנת 2021 דורגה איחוד האמירויות במקום ה-17 במדרוג המדינות בהיקף השקעות זרות יוצאות (FDI Outflow) של כ-22.5 מיליארד דולר מחוצה לה. נתון זה משקף גידול של 19% לעומת שנת 2020. על פי מידע זה עולה כי איחוד האמירויות הינה המשקיעה הזרה הדומיננטית ביותר בעולם

הערבי. אחת ההשקעות הבולטות התבצעה על ידי DP Worlds שרכשה את חברת השילוח האמריקאית Syncreon בסך 1.2 מיליארד דולר.¹⁴

מדיניות סחר והסכמים של איחוד האמירויות

פרופיל מכס

איחוד האמירויות חברה ב-WTO משנת 1996 וחברה באיחוד המכס GCC (Gulf Cooperation Council) יחד עם סעודיה, קטאר, כוויט, בחריין ועומאן מאז שנת 2003. על פי דו"ח ה-TPR (Trade Policy Review) של איחוד האמירויות במסגרת ה-WTO, תעריף המכס של איחוד ה-GCC מחייב כי מרבית המכסים במדינות החברות יעמדו על 0%-5%. כתוצאה מכך, שיעור המכס הממוצע של איחוד האמירויות עומד על 4.8%. שיעור הכבילות הממוצע של האיחוד עומד על 14.6%; 10%-11% משורות המכס שלה פטורות ממכס (Duty-Free); ועל 0.2% משורות המכס של האיחוד קיים שיעור מכס גבוה מ-15%.¹⁵ בדו"ח ה-TPR של איחוד האמירויות מצוינות שתי רשימות חריגים, האחת רשימה של כ-29 פריטי מכס אשר אסורים בייבוא, בכללם חזירים חיים, סוגי צמחים אשר מהם ניתן להפיק סמים כמו אופיום, מוצרי אזבסט, צמיגים וסיגריות אלקטרוניות. הרשימה השנייה כוללת מוצרים עליהם קיים מכס גבוה במיוחד או שדרוש רישיון יבוא לצורך הכנסתם למדינה, בין מוצרים אלו נכללים: בשר ושומן חזיר, משקאות ומוצרי מזון המכילים אלכוהול (200% מכס) וכן עורות מעובדים שמקורם מחזיר.

הסכמי הסחר הקיימים של ה-UAE

איחוד האמירויות חברה במספר הסכמים מולטיטראליים ובילטראליים.

בדצמבר 2005 הודיעו מנהיגי מדינות ה-GCC כי כל תהליכי המו"מ והחתימה על הסכמי סחר חופשי מאותו מועד ואילך ינוהלו כאיחוד בלבד. כחלק מחברותה ב-GCC, איחוד האמירויות חתומה על הסכמי אזור סחר חופשי עם אפטי"א (EFTA) ועם סינגפור; וכן חברה ב-GAFTA (Greater Arab Free Trade Agreement), שהוא הסכם אזור סחר חופשי בין מדינות ה-GCC לבין מצרים, עיראק, ירדן, לבנון, לוב, מרוקו, הרשות הפלסטינית, סוריה, טוניסיה ותימן. במסגרת ה-GCC מתנהל היום מו"מ על הסכמי אזור סחר חופשי עם האיחוד האירופי, יפן, סין, קוריאה הדרומית, אוסטרליה, פקיסטן, הודו, מדינות מרקוסור וכן חידוש המו"מ עם ניו זילנד שהושלם בשנת 2009. באופן עצמאי, חתמה איחוד האמירויות בפברואר 2022 על הסכם שותפות כלכלי מקיף עם הודו אשר נכנס לתוקף בחודש מאי 2022 ובחודש אפריל 2022 על ההסכם עם ישראל.

¹⁴ [World Investment Report](#)

¹⁵ WTO ITC UNCTAD World Tariff Profiles 2019, United Arab Emirates Tariff Profile.

איחוד האמירויות גם חתומה על הסכם ה-ITA (Information Technology Agreement) של ה-WTO. על הסכם זה חתומות 82 מדינות ומטרתו להוריד לגמרי תעריפים על מוצרי IT.¹⁶

תקינה

הרשות האחראית על התקנים באיחוד האמירויות היא ESMA (The Emirates Authority for Standardization and Metrology) הנמצאת תחת משרד התעשייה והטכנולוגיה המתקדמת (MOIAT – Ministry of Industry and Advanced Technology). ESMA מורכבת מנציגים מקבוצות הסטנדרטיזציה של איחוד האמירויות, דוגמת הממשל הפדרלי, נציגים מתחום התעשייה וגופי מסחר, מעבדות וכיול, והיא אחראית על יצירת תקנים ברמה הפדרלית.

בשנת 2006, הודיעה איחוד האמירויות על קבלתה את קוד ה-TBT של ה-WTO ביחס ל-good practice עבור הכנה, אימוץ ויישום תקינה, כאשר ESMA מהווה את נקודת הבריור בנושא. כל רגולציות התקינה של איחוד האמירויות מוחלות באופן שווה על ייצור מקומי ועל מוצרים מיובאים.

עפ"י דו"ח ה-TPR, 77% מהתקנים באיחוד האמירויות תואמים לתקן בינלאומי ובהיעדר תקן בינלאומי ניתן להשתמש בתקן של מדינה אחרת כמו ארה"ב או האיחוד האירופי. לפי דו"ח ה-NTE האמריקאי, בשנת 2004 ESMA הכניסה תכנית רגולציה מחייבת בשם ECAS (Emirates Conformity Assessment Scheme) המופעלת על מוצרים תחת רגולציה, כמפקחת על התאמת סחורות תעשייתיות - הן מיובאות והן תוצרת פנים - לתקינה של איחוד האמירויות. ישנה רשימת התחומים/מוצרים שחייבים להיות תחת פיקוח של התכנית הזו וחייבים להיות רשומים במאגר ESMA ולשאת סימן – regulated products. בראשיתה, התכנית יושמה רק על מוצרי טקסטיל ובניין, אך החל משנת 2018 וללא התרעה מוקדמת, איחוד האמירויות הרחיבה את הפיקוח גם למוצרים חקלאיים, דוגמת משקאות אנרגיה, מוצרי חלב, מיצים, דבש ומוצרים אורגניים. יישום התכנית על מוצרים אלו מהווה חסם סחר משמעותי עבור יצואנים מארה"ב, וכן המצב יוצר כפילות רגולציה במוצרים שכבר נמצאים באחריות ה-MCCE.

ESMA חברה במספר ארגוני תקינה בינלאומיים, דוגמת ISO, IEC, ILAC, OIML, AIDMO ו-SMIIC. כמו כן, איחוד האמירויות חברה בארגון האחראי על תקנים ב-GCC הנקרא (Gulf Standardization Organization). הארגון תורם ומקדם הרמוניזציה ואחדות בין חברי ה-GCC בהתחשב בעניינים הקשורים לתקינה, כמו גם מכין, מאשר ומפרסם תקינה על מוצרי מדינות ה-

¹⁶ Export.gov, United Arab Emirates – Trade Agreements

GCC. זאת מתוך רצון לפתח את תחומי הייצור והשירותים, קידום סחר פנים, הגנה על הצרכנים, הסביבה ועל בריאות הציבור, ועידוד תעשייה וייצור חקלאי בקרב מדינות ה-GCC.

נכון לשלב זה, נראה שאין אחידות בין התקינה באיחוד האמירויות לתקינה אירופאית או אמריקאית, בעיקר לאור השתייכותה ל-GSO. לכן נראה כי בייצוא לאיחוד האמירויות יהיה צורך בהתאמת התקינה לזו של האיחוד ושל ה-GCC לפי סוג המוצר או הסחורה, כמו גם בקבלת אישורים ספציפיים מ-ESMA או מרגולטורים רלוונטיים אחרים בהתאם לתחום. המשמעות היא כי גם חברות ישראליות המשווקות כיום מוצרים באירופה או ארה"ב לא בהכרח יוכלו לשווק את מוצריהן באופן אוטומטי באיחוד האמירויות ונראה כי יידרשו להנפקת אישורים ייעודיים.¹⁷

SPS

האחריות על SPS ברמה הפדרלית נמצאת תחת המשרד לשינויי אקלים וסביבה (MOCC). בנוסף, לכל אמירות יש סוכנות משלה האחראית על אימוץ החוקים שקיבל MOCC. ככלל הרגולציה הפדרלית של ה-SPS באיחוד האמירויות מבוססת על הסטנדרטים של ה-GCC. למרות זאת, לאיחוד האמירויות חקיקה נרחבת בנושא SPS, המונגשת באתר של MOCC.

זכויות עובדים באיחוד האמירויות

איחוד האמירויות חברה בארגון התעסוקה הבינלאומי (ILO – International Labor Organization). לפי שגרירות איחוד האמירויות בארה"ב, מועסקים יותר משבעה מיליון עובדים זרים במדינה והם מהווים מעל ל-90% מכוח העבודה במגזר הפרטי. מצב זה מהווה אתגר משמעותי עבור הממשלה.

לצורך שיפור תנאיהם של העובדים הזרים, אימצה המדינה בשנת 2013 מאה המלצות שעלו בכנס UPR מטעם האו"ם, בו נותחו ביצועיה של כל מדינה באשר להגנת זכויות אדם בשטחה; והחל משנת 2016 נכנסו מספר רפורמות שמטרתן שיפור זכויותיהם של עובדים זמניים, כגון שיפור השקיפות, חידוד והבהרת חוזי עבודה ופיקוח ממשלתי על יחסי עובד-מעביד. בנוסף, קבינט האיחוד העביר מספר רפורמות שמטרתן להילחם בפרקטיקות העסקה פוגעניות, למשל הוצאה מחוץ לחוק של אפשרות המעביד לקחת ולהחזיק בדרכון של עובד זר. כמו כן, איחוד האמירויות חתמה על מספר הסכמי עבודה בילטרליים עם מדינות המספקות מספר רב של עובדים זרים, דוגמת הודו, פקיסטן, סרי-לנקה, בנגלדש, סין והפיליפינים.¹⁸

¹⁷ Trade Policy Review Report by the Secretariat – United Arab Emirates, World Trade Organization, 26 April, 2016

¹⁸ UAE Embassy Website <https://www.uae-embassy.org/about-uae/human-rights/labor-rights-uae>; Trade Policy Review Report by the Secretariat – United Arab Emirates (2.63, p. 31), World Trade Organization, 26 April 2016.

למרות זאת, משתמע כי קיימת בעיה ביחס של המדינה לעובדים הזרים בשטחה. בדו"ח של סטטיסטה (Statista) מיוני 2020, נכתב כי צריך להיזהר במיוחד בעת קונפליקטים עם אנשי איחוד האמירויות המקומיים, שכן אנשים בעלי מעמד מסוים חסינים מפני כל הליך משפטי.¹⁹ בנוסף, מספר ארגוני זכויות אדם מוסלמים מדווחים על תנאים קשים במיוחד בקרב עובדים זרים.²⁰

התאחדות עובדים באיחוד האמירויות

לפי חוקי התעסוקה של איחוד האמירויות נכון לשנת 2020, איגוד מקצועי (trade union) וועדי עובדים אינם מוכרים תחת חוקי התעסוקה או תחת חוקי DIFC וכן אין חוק המצריך ייצוג עובדים במועצת הדירקטוריון של הארגון. בנוסף, ישנו איסור בחוק על עובדים לשבות – עובד שיימצא אשם בשביתה עלול לאבד את עבודתו ללא פיצויי שכר.²¹

תשתית לשיתוף פעולה פיננסי

חתימת הסכם השלום בין איחוד האמירויות לישראל וקידום הקשרים הכלכליים בין המדינות הצריכה בנייה של תשתית לשיתוף פעולה בין המערכת הבנקאית בישראל ובאיחוד האמירויות. ההתנהלות בנושא זה נעשית בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים, לרבות בנוגע למסירת מידע על מבנה האחזקות בחברות האמירטיות וכן היות הגורמים האמירתיים מפוקחים על ידי פירמות עו"ד או רו"ח בינלאומיות.

לאורך כל התקופה הרגולטוריים הפיננסיים באמירויות ובישראל ממשיכים לעבוד בשיתוף פעולה לחיזוק התשתית הרגולטורית ולהסרת חסמים, זאת בשים לב לעמדות גורמים רלוונטיים בנושא כגון ארגון ה-FATF.

¹⁹ Statista עמ' 12 בדו"ח מדינה – איחוד האמירויות מיוני 2020,

²⁰ ICFUAE website <http://icfuae.org.uk/research-and-publications-briefings/abuse-and-exploitation-migrant-workers-uae%C2%A0>; Crescent ICTT website <https://crescent.icit-digital.org/articles/the-plight-of-migrant-workers-in-dubai-and-the-uae>

²¹ Employment and Labor Law 2020: United Arab Emirates, Section 2

[file:///C:/Users/mpyaa/Downloads/ICLG.com FREE Chapter PDF employment-and-labour-law-2020-uae-20200827_060435.pdf](file:///C:/Users/mpyaa/Downloads/ICLG.com%20FREE%20Chapter%20PDF%20employment-and-labour-law-2020-uae-20200827_060435.pdf)

כלכלית איחוד האמירויות צלחה את משבר הקורונה בהצלחה יתרה, שילוב של תמיכה ממשלתית ורפורמות ממשלתיות לעידוד התעשייה המקומית ומשיכת השקעות זרות שהניבו צמיחה של מעל 5%. הצפי הוא שמגמת הצמיחה תמשך.

במגזר התעשייתי, הושקה אסטרטגיה בשם "Operation 300bn" ששמה לעצמה יעד להגדיל את החלק היחסי של התעשייה בתמ"ג מ133 מיליארד דירהם ל-300 מיליארד דירהם עד שנת 2031 וזאת בשורה של צעדים לפיתוח תעשיית המכשור הרפואי, היידרוג'ן וחלל וכן לחיזוק הייצור המקומי בתעשיות המזון, אגריטק, פארמה, ציוד אלקטרו אופטי. בנוסף הושם דגש על שילוב פתרונות ייצור מתקדם לתעשיות היותר מסורתיות: פטרוכימיה, גומי ופלסטיק, אלומיניום ציוד מכני. בנקודה זאת, חשוב להדגיש כי במרבית מרכזי הרכש והפרויקטים הממשלתיים יש תחרות רבה מול הספקים המקומיים וניתן ניקוד משמעותי לייצור המקומי (ICV – In Country Value), לאור האמור, בחלק גדול מן המכרזים, הקמה של חברה מקומית או חבירה לשותף מקומי, יכולים להגביר את סיכויי הזכייה.

במקביל לקידום התעשייה, נעשים מאמצים רבים לקידום מגזר השירותים ודיגיטציה של הכלכלה, כאשר לפני מספר חודשים הושקה אסטרטגיית הכלכלה הדיגיטלית של האמירויות עם יעד להגדיל את החלק היחסי של מגזר השירותים בתמ"ג (ללא נפט) מ11.7% ל-20% בתור 10 שנים. אסטרטגיה זאת כוללת השקעה נרחבת בהקמה של חברות הזנק, עם יעד של מאות חברות חדשות מדי שנה. יעד זה מייצר הזדמנויות לחברות ישראליות בייחוד בתחומי הטלקום, סייבר, פינטק, ערים חכמות ותחבורה חכמה ולחברות הפעילות בורטיקלים של AI, Iot, Web3, בלוקצ'יין ומטאורס.

בתחום האנרגיה, האמירויות ממשיכים ביישום אסטרטגיית האנרגיה ל2050 עם יעד להגדיל את התרומה של אנרגיה ירוקה ל50% מסך האנרגיה המיוצרת עד 2050. יעד זה מייצר הזדמנויות בחברות ישראליות בתחום הקלינטק והמיים

הנספחות הכלכלית באיחוד האמירויות עוסקת במגוון של נושאים וממשיכה ליצור הזדמנויות עסקיות עבור החברות הישראליות וליזום חיבורים עסקיים עם חברות יעד הפועלות באמירויות. הסכם הסחר החופשי שנחתם במאי 2022 וצפוי להכנס לתוקף בינואר 2023, צפוי לפתוח מגוון הזדמנויות ביצוא וביבוא עבור החברות הישראליות. ההסכם יספק הזדמנויות לתעשייה הישראלית ולחברות טכנולוגיה להרחיב פעילות בשווקים חדשים, ליצור שותפויות חדשות עם שחקנים מקומיים, לרכוש חומרי גלם איכותיים במחירים מוזלים וכן להיחשף לטכנולוגיות ותשתיות מחקר מובילות.